

Enric Tello Aragay (Barcelona, 1956) és catedràtic d'història i institucions econòmiques de la Universitat de Barcelona. Darrerament ha publicat, amb Joaquim Sempere, 'El final de la era del petróleo barato' (Icaria Antrazyt, 2008), un llibre que presenta un horitzó de l'era postfossilista carregada de dilemes tècnics, polítics i morals.

En quatre anys el preu del petroli ha augmentat del 420%. De 38 dòlars per barril de Brent hem passat a 140. Ja no hi ha marxa enrere, en l'alça dels preus?

—Una marxa enrere global no es produirà. Per fenòmens d'especulació i per desajustos i reajustos entre oferta i demanda, podem tenir moments en què s'aturin els increments de preu o fins i tot que es registri algun petit descens. Però més enllà de les oscil·lacions a curt termini, la tendència serà l'increment constant a llarg termini.

—Superada la barrera psicològica dels 100 dòlars per barril de Brent, ja s'han trencat els successius topalls que s'havien posat. Quins factors determinen aquest preu tan elevat?

—Es parla de produir petroli com si fos qualsevol altre bé, però no el produïm, sinó que l'extraïem de l'escorça terrestre, i per tant n'hi ha un estoc limitat. I no sabem exactament quin és l'estoc total fins que no el descobrim completament. En canvi, sabem segur que des de fa molts anys s'extreu molt més petroli que no se'n descobreix. Si bé hi haurà algun descobriment més, la tendència serà a la baixa. En tot plegat hi ha una explicació geològica bàsica, i és que hem trobat primer els jaciments més grans i més fàcilment explotables, de manera que els que queden ara per explotar o per descobrir són els més llunyans i els més cars d'extreure.

—I com menys oferta i més demanda, preus més elevats.

—Tractant-se d'un estoc limitat i no renovable, cada barril que queda per consumir adquireix un valor econòmic d'escassetat cada vegada més gran. Per la senzilla llei de l'oferta i la demanda, el petroli que vagi quedant haurà de ser més car.

—Alguns sectors econòmics i socials insten els estats a reduir els impostos d'hidrocarburs com a sortida

“El preu del petroli ni pot baixar ni ho ha de fer”

per a frenar l'escalada de preus. Hi esteu d'acord?

—En absolut. Tothom ha de tenir clar que els preus, si serveixen per a alguna cosa, és per a dir la veritat.

Actualment els preus del petroli no diuen tota la veritat perquè no comptabilitzen el cost ambiental. Per tant, no transmeten la informació correcta perquè després els agents econòmics, tant els consumidors com les administracions, prenguin les decisions adequades.

—Aleshores el preu del petroli no ha de baixar?

—El preu del petroli ni pot baixar ni ho ha de fer. Ens hem de fer a la idea que l'energia en general serà més cara. Les energies renovables poden ajudar a encaixar aquesta transició, però hem de tenir clar que l'aigua, l'energia i els aliments s'encariran una mica.

—Però preus més elevats dificulten l'accés de col·lectius amb dificultats econòmiques.

—En aquest escenari és molt important que els consums bàsics de la gent estiguin garantits. És una mala idea abaratir l'aigua per a qualsevol consum, però és una idea fantàstica abaratir-ne els consums bàsics i encarir-ne els que sobrepassin els mínims vitals; així indueixes el consumidor a fer un ús més sostenible del recurs, perquè s'hi juga els diners.

—Els experts ja havien previst aquesta situació de crisi anys enrere. Les instàncies competents han fet tot allò que podien fer per mirar de suavitzar l'actual situació d'escassetat i preus elevats?

—Es podria haver actuat i no s'ha fet. És un bon moment per a recordar que l'estat espanyol se situa a la franja més baixa de la fiscalitat de carburants de la UE. Això s'explica perquè els successius governs espanyols, tant del PSOE com del PP, van fer tot el possible per evitar que Brussel·les aprovés una ecotaxa per a gravar el consum d'energies contaminants com el petroli. L'estat espanyol va exercir el dret de vet perquè l'impost ecològic no avancés, i també es va negar a acceptar un objectiu més modest de la UE, que era una convergència en els models de fiscalitat de la UE sobre carburants.

—L'estat espanyol ha errat en la política ambiental?

—Tot plegat forma part de la seva aposta per un model de creixement ràpid i fàcil, basat en el totxo i la depredació del territori i dels recursos. Hem practicat una economia de drac europeu, que és allò d'"agafa els diners i corre!", "consumeix de pressa, que això s'acaba!"

—Una fiscalitat ambiental més estricta realment hauria suavitzat la situació actual de tensió entre oferta i demanda de petroli?

—Si haguéssim tingut una altra actitud en èpoques de vaques grasses i l'estat hagués aprofitat el preu baix de l'energia i el petroli després del 1996 per introduir aquesta fiscalitat verda, ara tindríem més marge fiscal per a ajustar pujades sobtades, cosa que facilitaria l'adaptació dels sectors com el transport o la pesca. I, en segon lloc, el senyal que durant aquest temps s'hau-

Segons el catedràtic Enric Tello, cal que aprenguem a viure amb una energia més cara i, per tant, que no consumim tant petrolí i contaminem menys.

ria enviat als sectors econòmics hauria estat la necessitat de ser més eficients per a ajustar-se a un petrolí més car. L'era del petrolí barat s'ha acabat, i alguns encara no ho han entès.

—Per a alguns sectors, reduir encara més els impostos sobre hidrocarburs no pot ser un respir?

—No, tenim moltes proves que ho demostren. Els pescadors són un dels sectors més afectats pels preus alts. Doncs bé, ja tenen un gasoli molt subvencionat, que paguen gairebé a la meitat que la resta de consumidors, però això no resol el seu problema ni de lluny. I un segon exemple: el querosè d'aviació és un paradís fiscal, no paga un sol euro enlloc del món. Això ajuda a la reconversió de les línies aèries? Doncs no, totes també es veuen abocades a una situació insostenible. Per la via de les rebaixes fiscals no anem enlloc.

—Doncs és l'aposta de molts governs. Les promeses de rebaixa fiscal són a l'ordre del dia.

—Sí, fa molt de temps que sentim aquesta música. Però si pensa fer-ho, l'administració ha d'explicar què comporta la rebaixa fiscal. Que ens digui si implica menys despesa pública en prestacions socials i, si no, que expli-

qui on col·locarà els impostos que treu d'aquesta base fiscal, perquè de segur que no se'ls deixa perdre. Si no dona explicacions, vol dir que enganya la gent.

—Els productors de petrolí han d'abaixar-ne el preu, com també demanen alguns estats dependents de les importacions de cru?

—Com volem que l'abaixin si el cost d'extracció augmenta i el valor d'escassetat també? Si es fan operacions militars i guerres per intentar-ho, l'únic que aconseguirem en un escenari en què el recurs es fa més escàs i car és, a curt termini, consumir-lo molt ràpid per després fer que la caiguda i la puja subsegüent sigui més pronunciada.

—I doncs, quina és la sortida?

—Aprendre a viure amb una energia més cara, consumint molt menys

“No podem retreure res a l'Índia i a la Xina que no ens hàgim de recriminar a nosaltres”

petrolí i, per tant, contaminant molt menys.

—Aquest aprenentatge tampoc no és fàcil quan les administracions mateix donen missatges contradictoris.

—Un dels problemes greus que ens deixa aquesta fi de l'era del petrolí barat és que necessitem més planificació, més bona ordenació del territori i més polítiques públiques perquè la transició a un nou model energètic es faci d'una manera sostenible, ordenada i democràtica. Però a casa nostra hi ha un problema afegit, i és que tenim un dels índexs més baixos de credibilitat dels polítics per part de la ciutadania. Necessitem un lideratge que avui no tenim, i ens hem acostumat a polítics que només pensen en el curt termini, no diuen tota la veritat i prometen rebaixes fiscals sense criteri.

—Com ha de ser aquesta transició a un nou model energètic?

—Hi ha moltes maneres de fer aquesta transició, però la millor seria que hi hagués un acord internacional des del punt de vista de l'explotació i la distribució de petrolí que va quedant, en un context que també faciliti la reconversió i el reajustament de les economies domèstiques, del transport, de la pesca, l'agricultura, etc.

—Sovint es culpa la Xina i l'Índia de tots els mals actuals, per bé que aquests dos territoris tot just s'acaben d'incorporar al consum energètic massiu. Quina responsabilitat tenen en la crisi actual?

—Són un factor que intervé en l'increment de la demanda quan l'oferta, per raons econòmiques, geològiques i ambientals tendeix a reduir-se. Aquests països emergents s'afegeixen a la demanda ja insostenible que tenim els països més rics, i des d'aquest punt de vista no tenim res a recriminar-los que no ens hàgim de recriminar a nosaltres mateixos.

—Quin escenari econòmic ens espera si no s'actua per aquest canvi de model que propugneu?

—Ens trobarem en un escenari molt dur, en què els més desfavorits pagaran els plats trencats. Hi ha el risc real que s'acabi imposant la lògica que el petrolí és per al més ric, el més fort i violent.

Gemma Aguilera